



# Türk sanayisinde dönüşüm mümkün mü?

## EVREN DEVRİM

**BAŞBAKAN** Binali Yıldırım geçen günlerde **Istanbul Sanayi Odası**'nin düzenlediği toplantıya Ankara'dan telekonferans yöntemi ile katılarak işadamlarına yönelik bir konuşma yaptı. Konuşmasında, "Türkiye'nin mukayeseli üstünlüğünü sağlayacak sektör sanayi sektörüdür. Sanayi sektöründe de 'Sanayi 4.0'a geçiş sürecini de ıskalamamız lazım" dedi.

Başbakan'ın konuşmasına temel olan 'Sanayi 4.0' formülü, ekonomide 4 gelişim basamağını anlatır. Bu aşamalar: 1. Buhar gücünün bulunması. 2. Ford fabrikalarında bant sistemine geçilmesi. 3. 1970'li yıllarda fabrikalarda mekanik sistemlerin yerini dijital sistemlere bırakması. 4. Günümüz endüstrisinin bilişim teknolojileri ile buluşmasıdır.

## AR-GE'SİZ OLMAZ

'Sanayi 4.0' için ana element Araştırma-Geliştirme'dir. Kısaca Ar-Ge, temel araştırma, uygulamalı araştırma,



deneysel geliştirme gibi üç ana ayak üzerine oturur. Hükümet programını incelediğimizde de bu konu özel sektöre havale edilmiş gözüküyor. Lâkin Türk özel sektörünün devlet öncülüğü olmadan Ar-Ge'nin büyük mali yükünü kaldırması zordur.

Bu konuda kıyaslamayı nispeten bize daha yakın gördüğümüz Rusya, İtalya, Hindistan, Brezilya, Tayvan ve İspanya ile yaptığımızda bu ülkelerin Ar-Ge harcamalarının yıllık 20-40 milyar dolar arasında değiştiğini görüyoruz. Türkiye'de ise bu rakam 7-8 milyar dolardır.

Yukarıdaki rakamlar düşünülürse kamu kesimini Ar-Ge içinden çıkarmak yanlış bir tercih olacaktır. Sermaye sorunu olmayan batılı ülkelerin, Ar-Ge

harcamalarındaki kamu kesimi payına baktığımızda ise, İngiltere'de yüzde 33, Almanya'da yüzde 28, ABD'de yüzde 31, Fransa'da ise yüzde 39'dur. Ayrıca ABD'de kamunun fon sağladığı Ar-Ge faaliyetleri içinde savunma sanayi payı yüzde 50 civarındadır.

## EĞİTİMSİZ OLMAZ

Diğer önemli konu ise Ar-Ge ve nihayetinde inovasyon yani mevcut pazara yenilik getirecek ya da yeni pazar oluşturacak yeni mal, hizmet, düşünce üretiminin başlaması ülkedeki mevcut iş gücünün eğitimine bağlıdır. İnovasyon yaratmasını bekleyeceğimiz kesim olan yüksek okul ve teknik lise mezunlarının istihdam edilmiş iş gücü içindeki payı yüzde 31'dir. Yukarıda yer alan eğitim tablosu değişmeden sanayide katma değerli ürün üretilemez. Katma değerli ürün üretilmez ise ülke ihracat gelirini de artıramaz. İşgücü ile ilgili tek sorun yüksek eğitim almış personelin kıt olması da değildir. Esas sorun teknik liselerde ve üniversitelerde mevcut eğitimin, eğitimcilerin ve uygulama imkânlarının 'Sanayi 4.0' gerçeğine uygun kalitede olup olmadığıdır.